

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete, 15 hp, för Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i skolans årskurs 4-6
Termin år ex: VT 2021
Fakulteten för lärarutbildning

Lokalhistoria – ett sätt att få elever mer intresserade av historieämnet?

En kvalitativ intervjustudie ur ett lärarperspektiv

Sara Streling och Maria Sjöberg

Författare

Sara Streling och Maria Sjöberg

Titel

Lokalhistoria - ett sätt att få elever mer intresserade av historieämnet?
En kvalitativ intervjustudie ur ett lärarperspektiv

Engelsk titel

Localhistory - a way to get pupils more interested in history?
A qualitative interview study from a teachers' perspicitve

Handledare

Lars Andersson Hult

Examinator

Staffan Stranne

Sammanfattning

Studien har gjorts med syfte att undersöka forskningsläget samt mellanstadielärares uppfattningar huruvida elevernas intresse för historieämnet kan öka med hjälp av undervisning om lokalhistoria. Forskarna har inriktat sig på lärares uppfattningar om lokalhistoria och presenterar olika för- och nackdelar som lärarna pekar på, samt hur lokalhistoria kan användas i undervisning.

Metoden för den empiriska studien har varit kvalitativa intervjuer med ett antal lärare. Lärarna som intervjuas i studien arbetar eller har arbetat på mellanstadiet. De delar med sig av sina erfarenheter och uppfattningar gällande lokalhistorisk undervisning samt varför de valt att arbeta med lokalhistoria trots att det inte längre finns med i läroplanen för mellanstadiet.

Den empiriska studien överensstämmer med forskningsläget och båda visar en rad fördelar med lokalhistorisk undervisning. Fördelar som lyfts är att undervisningen

blir intresseväckande för eleverna samt att de kan göra kopplingar mellan den “lilla” och den “stora” historien. De nackdelar som presenteras är bland annat brist på material samt ekonomiska resurser. Slutsatsen blir dock att lokalhistoria är ett arbetssätt som påverkar eleverna positivt och kan öka deras intresse för historieämnet.

Ämnesord

Lokalhistoria, lärarperspektiv, lilla och stora historien, undervisning, intresse

Innehållsförteckning

Inledning och syfte	7
Läroplaner	8
Syfte	9
Forskningsfrågor	9
Disposition	10
Begrepp	11
Lokalhistoria	11
Historiemedvetande.....	12
“Lilla” historien.....	13
“Stora” historien.....	13
Historiedidaktik.....	14
Tidigare forskning.....	15
Meral Metin Goksu och Tugba Somen	15
Margaretha Gunnarsson	17
Axel Hultman	19
Semih Aktekin.....	21
Positionering	25
Metod med inslag av teori	26
Fenomenologi.....	26
Metod tidigare forskning.....	28
Metod empirisk undersökning.....	28

<i>Urval</i>	28
<i>Intervjumetod</i>	29
<i>Intervjuguide</i>	30
Forskningsetiska överväganden	31
Källkritik	31
Resultat	33
Argument i tidigare forskning	33
Resultat av intervjuer	36
Analys	40
Tidigare forskning	40
Empirisk undersökning	41
Jämförelse med koppling till tidigare forskning	42
Metoddiskussion	44
Diskussion	46
Författarnas slutsatser	46
Vidare forskning	49
Referenslista	51
Litteratur	51
Styrdokument	54
Bilagor	55
Bilaga 1: intervjuguide	55

Bilaga 2: samtyckesblankett..... 56

Inledning och syfte

“Vi kommer aldrig att kunna förstå... våra egna invandrare, såvida vi inte på ett konkret sätt har upplevt vårt eget folks och hembygdens historia sedan begynnelsen” (Gustafson och Holdar 1986, s. 15). Därav är det möjligt att dra slutsatsen att lokalhistorisk undervisning är av stor betydelse för samtliga elever oavsett bakgrund. Gustafson och Holdar (1986) menar att genom lokalhistoriskt arbete kan ett intresse väckas hos eleverna, detta i sin tur leder till förståelse för sin omvärld. Studiens fokus kommer därför att vara om lokalhistoria kan öka intresset för historieämnet hos mellanstadieelever i svenska skolor.

Landahl och Lundahl (2017) diskuterar migration och menar att vi lever i en tid som är präglad av omfattande migrationsströmningar och dessa gör att världen knyts samman på ett nytt sätt. Globaliseringen påverkar samhället vi lever i vilket också innefattar utbildningen. De internationella perspektiven har dessutom en stor betydelse om vi ska förstå hur samhället är uppbyggt vilket innebär att historieundervisning är av största vikt (Landahl och Lundahl 2017).

Sveriges medlemskap i EU och den ökade internationaliseringen innebär att mycket fokus läggs på det internationella perspektivet. Den enskilda människan blir därför svagare i sin identitet. En viktig faktor borde vara att stärka identiteten och tillhörigheten hos eleverna för att öka förståelsen för andras bakgrund. Berntsson (2012, s. 27) menar att identitetsstärkande arbete är av betydelse och påtalar att ”när människor i allt högre grad blir socialt och kulturellt ‘hemlösa’, kan livshistoriska berättelser öka förståelsen för hur människor orienterar sig i tillvaron och hur de tolkar sina egna liv”. I dagens mångkulturella klassrum kan därför lokalhistoria vara en viktig del för att möjliggöra elevernas identitetsutveckling.

Läroplaner

Lokalhistoria finns inte med i dagens läroplan vilket ledde till efterforskningar gällande tidigare läroplaner. Lokalhistoria har varit en viktig del av undervisningen under 100 år men när den senaste läroplanen kom 2011 valde beslutsfattare att ta bort lokalhistoria från historieundervisningen på mellanstadiet. Detta är kärnan i studien och därför presenteras en redogörelse för läroplanerna de senaste 100 åren där betydelsen av lokalhistoria synliggörs och hur den har förändrats över tid för mellanstadieåren.

Undervisningsplanen från 1919 påtalar betydelsen av att använda lokalhistoria i historieämnet. Även i hembygdsundervisning nämns elevers hembygd och att undervisningen bör "upptaga även hembygdens närmaste omgivningar". Den är framskriven på ett sätt som menar att läraren bör knyta undervisningen till elevernas hembygd (Göteborgs Universitet 2011). Detsamma gäller Undervisningsplan 55, där det ännu mer tydligt framskrivs att det är av stor vikt att historieundervisningen har förankring i hembygden. Historieämnet ska dessutom användas tematiskt med de övriga samhällsorienterade ämnena (Göteborgs Universitet 2011).

Avsnittet om lokalhistoria i läroplanerna från 1962 och 1969 beskriver lokalhistoria likvärdigt. Det är en metod för att förstå det svenska folkets arbete och liv genom tiderna. I läroplanerna beskrivs att eleverna bör lära sig lokalhistoria i anslutning till de områden som behandlas i den allmänna historien, detta för att skapa ett naturligt samband (Göteborgs Universitet 2011).

Läroplanen från 1980 avviker genom att den inte har en kursplan för historieämnet, istället beslutades att göra en gemensam kursplan för de samhällsvetenskapliga ämnena. Lgr 80 är däremot tydlig med att närmiljön bör studeras och elevernas upplevelser ska ses som en utgångspunkt för studier av den omgivande miljön, detta för att göra en koppling mellan dåtid och nutid (Göteborgs Universitet 2011).

Det skrivs fram i Lpo 94 att eleverna ska vara medvetna om sin hembygd för att kunna dra paralleller mellan dåtid, nutid och framtid. De utgör själva en del av historien tillsammans med sin hembygd, de ska ges insikt om den identitet som deras historiska arv ger (Göteborgs Universitet 2011).

Redogörelsen visar tydligt att lokalhistoria har ansetts vara betydelsefullt det senaste århundradet. Eftersom lokalhistoria inte omnämns i Lgr 11 ges lärarna valfrihet att själva välja när och om man vill lyfta in det lokalhistoriska perspektivet i undervisningen.

Flera internationella studier har gjorts om lokalhistoria och hur det påverkar eleverna. Lärarperspektiv kommer att fokuseras i studien för att undersöka hur lärare motiverar att arbeta med lokalhistoria även om det i vissa länder inte är ett krav enligt den läroplan som var aktuell för tiden. Lärarnas uppfattningar är viktiga för studien eftersom de kan belysa den eventuella problematik som finns samt fördelarna de kan se med lokalhistoria och hur det kan påverka eleverna.

Syfte

Syftet med studien är att ta reda på om lärare på mellanstadiet, som aktivt arbetar eller har arbetat med lokalhistoria, anser att elevernas intresse för historieämnet skulle kunna öka om de får arbeta utifrån ett lokalhistoriskt perspektiv. Det är lärarnas uppfattningar som fokuseras i studien.

Forskningsfrågor

- Hur argumenterar läraren för att arbeta med lokalhistoria?
- Vilka för- och nackdelar kan lärarna se med att arbeta lokalhistoriskt?
- Hur överensstämmer lärarnas förklaringar med forskningen inom fältet?

Disposition

Kapitel ett presenterar inledningen och studiens syfte samt forskningsfrågor. Kapitel två redogör för centrala begrepp för studien. Kapitel tre innehåller fem avsnitt varav fyra redogör för forskare, både nationella och internationella följt av ett avsnitt gällande positionering. Kapitel fyra presenterar fem avsnitt gällande metoder för studien samt forskningsetiska överväganden och källkritik. Vidare följer kapitel fem som behandlar resultat uppdelat på tre avsnitt; tidigare forskning, forskarnas argument gällande lokalthistoriskt arbete samt resultatet av intervjuerna gjorda för studien. Kapitel sex är en analys av tidigare forskning, den empiriska undersökningen samt en jämförelse mellan dessa två. Kapitel sju är en metoddiskussion som beskriver vilken metod som har använts vid den empiriska undersökningen. Kapitel åtta är en avslutande diskussion där sammanfattning, författarnas slutsatser samt vidare forskning presenteras.

Begrepp

Lokalhistoria

Definitionen av lokalhistoria är enligt *Nationalencyklopedin* "historia som studerar och beskriver ett avgränsat område, t.ex. en by, socken, stad eller kommun". Metin Goksu och Somen (2019, s. 254) ger en bredare definition i sin artikel med utgångspunkt i Rogers (1977) definition:

There are multiple definitions regarding local history. For example, Rogers (1977, p. 4) defines local history as "analysing development of certain local unit as a society within their historical context and by comparing with similar units" and stated that history of a family or village, story of a business or channel, story of certain area, property, field or house on certain period of time can be considered under local history (Rogers, 1977, p. 1).

Vidare beskriver Metin Goksu och Somen (2019) att det även finns andra definitioner av begreppet lokalhistoria. De hänvisar till Hoskins (1984) som menar att lokalhistoria möjliggör ett nöjsamt intresse för människor samt bidrar till medvetenhet. Som tillägg till dessa definitioner så menar Ilyasoglu (2001) att lokalhistoria handlar om människor, deras erfarenheter, historien om dessa erfarenheter och hur de är samlade i människors minnen och förs vidare genom generationerna (Metin Goksu och Somen 2019).

Hultman (2012) skriver att det inte finns någon enighet i Sverige gällande en definition av begreppet lokalhistoria. Gunnarsson (2007) håller med om detta men lyfter att forskare har ett gemensamt förhållningssätt till begreppet som innebär att ett specifikt närområde undersöks och det är den definitionen hon använder sig av.

Definition av lokalhistoria kommer vara den omkringliggande miljön, vilket betyder hembygden och dess platser och byggnader. Studien fokuserar inte på identitet med anledning av att forskningsområdet blir för stort. Däremot går det inte att helt bortse från identitetsperspektivet eftersom det är en del av resultatet som forskarna presenterar.

Historiemedvetande

Historiemedvetande framhålls i läroplanen men definieras inte vilket kan vara problematiskt i lärarnas tolkning av begreppet (Skolverket 2019). Hultman (2012) lyfter olika definitioner på vad historiemedvetande är. Han skriver om relationen mellan det förflutna, samtiden och framtiden. Han lyfter även Bøes tankar om hur historiemedvetande kan utvecklas hos eleverna genom lokalhistoria eftersom elevernas intresse är utgångspunkten. Stolare och Wendell (2018) menar att våra upplevelser av världen påverkas av våra erfarenheter och kunskaper om det förflutna och det är detta som anses vara historiemedvetande. Detta fungerar åt båda hållen:

våra historiska erfarenheter påverkar hur vi tänker och känner nu, medan det som är aktuellt nu påverkar hur vi ser på historien. Detta gäller för såväl politiska, religiösa, etniska, nationella och språkliga identiteter som för samhörighet med traditioner, släkt och hemort (Stolare & Wendell 2018, s. 42)

Andersson Hult (2016) skriver att historia används för att skapa mening i den tillvaro man lever i och inför framtiden. Historiemedvetande anses därför vara en mental process och är alltid närvarande hos människor. Historiemedvetande ligger alltid vilande och triggas av ett minne, till exempel en doft. Människan skapar en relation till minnet genom att relatera det till dåtid, nutid och framtid, detta är vad som skiljer minne från historiemedvetande. Detta går i linje med tidigare nämnda författare samt vår egen definition.

“Lilla” historien

Gunnarssons (2007) definierar den ”lilla” historien och menar att det är den historia som finns ”i människans omedelbara närhet, med andra ord vårt närsamhälle eller vår lokalhistoria”. “Lilla” historien kan också beskrivas synonymt med hembygd som Gustafson och Holdar (1986, s. 11) beskriver. De menar att det är “den bygd där jag har mitt hem” och det har ingen betydelse om hemmet beläget på mindre ort eller i en större stad. Även mikrohistoria kan användas synonymt med “lilla” historien vilket innebär att mindre sammanhang och hembygden är i fokus (Götlind 2017). Med hjälp av dessa definitioner går det att konstatera att “lilla historien” är påtaglig, vilket innebär exempelvis familjen, byggnader och platser, det är denna definition som används i studien.

“Stora” historien

Den ”stora” historien definieras på två olika sätt av Gunnarsson (2007). Den första definitionen är att den “stora” historien är den som bedrivs i klassrummet med hjälp av olika läromedel. Den andra definitionen är att “stora” används för att beskriva den nationella och internationella historien (Gunnarsson 2007). En generell och abstrakt bild ger ett utifrånperspektiv.

Berntsson (2012, 27) definierar den “stora” historien och menar att det innebär det “omgivande samhället, nationen och omvärlden”, alltså den historia vi läser om i läromedel. Berntsson (2012) diskuterar också problematiken med begreppet eftersom vissa forskare anser att den “stora” historien är beroende av vilken kultur en person befinner sig i och kommer ifrån. När studien väljer att hänvisa till den “stora” historien syftas det till den nationella och internationella historien.

Historiedidaktik

För att historieläraren ska ge möjlighet till en djupare förståelse för ämnet och kunna hjälpa eleverna utifrån deras egna erfarenheter krävs det att läraren har stor ämneskunskap. De didaktiska frågorna *vad*, *hur* och *varför* ligger till grund för lärarnas val gällande historieundervisningen. Lärarna behöver göra ett relevant urval för att få eleverna intresserade av ämnet, alltså svara på frågan *vad*. *Hur* innebär att läraren bör skapa uppgifter som utvecklar elevernas lärande. Eleverna behöver bli uppmärksamma på sitt arbetsområde och känna motivation till att vilja arbeta, vilket svarar på frågan *varför*. “En god ämnesdidaktisk kompetens ökar alltså förutsättningarna för att skapa en god undervisning” (Skolverket 2013, 40).

Det finns två forskningstraditioner inom historiedidaktiken, den anglosaxiska och den tyska. Den tyska har varit central i svensk skola under de senare decennierna och innebär att eleverna ska utveckla sin identitet samt sitt historiemedvetande med hjälp av historieundervisningen. Detta medför att eleverna lättare kan se sambandet mellan dåtid, nutid och framtid (Skolverket 2013). Anglosaxisk forskningstradition framhöll på 1960-talet betydelsen av att låta eleverna få tillgång till olika redskap för att arbeta konkret med historia, alltså *doing history*. Med hjälp av det nya arbetssättet skulle eleverna nå historiskt tänkande och vara delaktiga i historieundervisningen på ett nytt och annorlunda sätt än tidigare (Skolverket 2013). *Doing history* skulle kunna associeras med “learning by doing” som nämnts ovan eftersom eleverna får utforska historien och dra egna slutsatser.

Tidigare forskning

I kapitlet presenteras fyra forskare som genom ett lärarperspektiv belyser lokalhistoria i skolan och dess betydelse för eleverna.

Meral Metin Goksu och Tugba Somen

Genomgående i artikeln hänvisar Metin Goksu och Somen (2019) till lärarnas inställning gentemot lokalhistoria och dess påverkan på eleverna. Metoden de använde för att ta reda på lärarnas attityder var kvalitativa studier där de gjorde ett bekvämlighetsurval. De valde ut tolv lärare med olika lång erfarenhet och för att få ett djup i svaren så valde de att genomföra semistrukturerade intervjuer. Skälet för att använda semistrukturerade intervjuer var för att ge lärarna en möjlighet att svara fritt på frågeställningarna. Metin Goksu och Somen (2019) valde att testa sina intervjufrågor genom att göra pilotintervjuer. Anledningen var för att kunna revidera frågorna innan de används med de tilltänkta informanterna.

Metin Goksu och Somen (2019) redogör inte för vilken teori de använt sig av när de genomfört sin studie. Eftersom de använt sig av intervjuer där de vill undersöka lärarnas uppfattningar och åsikter på ett transparent sätt går det att dra slutsatsen att de använder sig av en fenomenologisk metod.

Intervjufrågorna i studien är indelade i fyra huvudkategorier och redogörs sedan för sina sammanställda svar. Lärarnas uppfattning av lokalhistoria beskrivs som närområdet och möjligheten att röra sig mellan dåtid och framtid. De beskriver även att syftet är att gå från lokalhistoria till nationalhistoria (Metin Goksu och Somen 2019). Lärarna beskriver att en viktig del av lokalhistoria är att den bör vara intresseväckande. Det möjliggör att eleverna får kännedom om den historiska, kulturella och geografiska regionen, därför går det att arbeta tematiskt med flera av de samhällsorienterade ämnena. Lärarna blir tillfrågade vilken typ av aktiviteter som stimulerar ett lärande. Merparten svarade att exkursioner är särskilt givande

för eleverna. Andra förslag är att arbeta med historiska pjäser, narration samt utnyttja de lokala biblioteken, museer och utställningar (Metin Goksu och Somen 2019).

De flesta av informanterna uppger att de inte har någon specifik utbildning inom lokalhistoria och därför menar lärarna att de inte har tillräckligt med kunskap för att undervisa optimalt (Metin Goksu och Somen 2019). Metin Goksu och Somen (2019) sammanfattar lärarnas tankar om hur man bedriver en effektiv lokalhistorisk undervisning. Hälften av lärarna anser att kunskap om lokalhistoria är det viktigaste. En del hävdar också att det krävs att läraren "brinner" för sitt yrke. Samtliga lärare anser att lokalhistoriska aktiviteter ska ingå i historieundervisningen och en av dem framhåller betydelsen av att frånga läromedel eftersom eleverna annars lätt blir uttråkade. Samma lärare menar då att denne kan säkerställa ett aktivt deltagande från eleverna (Metin Goksu och Somen 2019).

Lärarna beskriver problem som kan uppstå i arbetet med lokalhistoria, bland annat tidsbrist, finansiella problem, brist på material och ointresse (Metin Goksu och Somen 2019).

En av informanterna i Metin Goksu och Somens (2019) studie beskriver hur lärare kan få den önskade effekten på den lokalhistoriska undervisningen: "Municipalities should support these trips, local history books should be prepared for each city and province, handicraft exhibitions should be organised, trainings should be given to teachers, resources should be provided" (Metin Goksu och Somen 2019, s. 266). Önskvärt är att kommunerna erbjuder stöd för exkursioner samt att det finns tillgång till läromedel från varje kommun eller län. Det ska finnas möjlighet att ordna utställningar och lärarna ska erbjudas utbildning samt resurser för att genomföra undervisningen.

I intervjuerna framhåller lärarna vikten av att både lärare och elever har grundläggande kunskaper inom området som ska undervisas. Detta samstämmer

med Vygotskijs teori om den proximala utvecklingszonen som innebär att läraren utgår från det eleverna redan kan till att lära sig något nytt (Lundgren et al. 2014). Utifrån informanternas svar så sammanställer Metin Goksu och Somen (2019) en lista på rekommendationer för hur önskvärda resultat nås inom lokalhistoria. Några av dessa är att lärarstudenter ska bli erbjudna att studera lokalhistoria i sin utbildning för att känna tillräcklighet. Aktiviteter inom lokalhistoria bör planeras i detalj och alla tänkbara situationer ska övervägas, detta för att undervisningen ska bli så effektiv som möjligt.

Margaretha Gunnarsson

Gunnarsson (2007) har använt sig av halvstrukturerade djupintervjuer för att få svar på ett flertal olika frågeställningar. Sammanlagt har elva lärare deltagit i intervjuerna. Urvalet gjordes med hjälp av tvåhundra inlämningsuppgifter som handlade om lokalhistoria. De lärare som valdes ut var blivande grundskollärare som var under utbildning på Särskild Lärarutbildning med inriktning på de samhällsvetenskapliga ämnena. Utifrån svaren valde Gunnarsson (2007) ut trettio lärare att undersöka närmre. De elva lärarna hon till slut valde att intervjua var de som kunde ge didaktiska exempel på hur de arbetar med lokalhistoria. Det fanns en geografisk spridning från Jönköping till Malmö vilket även innebar landsbygd, medelstor stad och storstad.

Gunnarssons (2007) intervjuer har utgått ifrån en fenomenologisk metod vilket innebär att forskaren strävar efter objektivitet. Vad som bör finnas i åtanke att det inte helt går att åsidosätta sina egna erfarenheter, kunskaper och förutfattade meningar (Eriksson Barajas et al. 2013). När Gunnarsson (2007) sedan sammanställer intervjumaterialet använder hon sig istället av hermeneutiken. Med denna metod innebär det att hennes eget perspektiv och uppfattningar används för att tolka materialet (Eriksson Barajas et al. 2013).

Lärarna i Gunnarssons (2007) intervjuer anser att lokalhistoria är viktigt och intresserar eleverna. Gunnarsson (2007) menar att det hade varit givande att genomföra intervjuer med elever för att få deras syn på lokalhistoria och dess betydelse för deras lärande. En svårighet kan däremot vara att eleverna har svårt för att bedöma vikten av ett ämne. Däremot borde de kunna besvara frågor gällande deras intresse och motivation för lokalhistoria. Syftet med Gunnarsson (2007) studie var att lyfta fram informanternas tankar och resonemang kring sin undervisning i lokalhistoria. Samtliga intervjuer började med att lärarna fritt fick argumentera för varför lokalhistoria är viktigt samt att de fick redogöra för sitt arbetssätt. Flera lärare anser att det är viktigt att engagera olika institutioner utanför skolan, vilket kräver ett engagemang från den enskilde läraren (Gunnarsson 2007). Två av informanterna arbetar på skolor i Rosengård där många av eleverna har en invandrarbakgrund. De har valt att ha ett lokalhistoriskt perspektiv och arbetar aktivt med olika institutioner, exempelvis Malmö museum. Målet är att eleverna ska få jämföra sina olika hemländer, de ska hitta likheter och skillnader för att stärka sin identitet och öka känslan av tillhörighet i sitt nya hemland.

Informanterna i studien menar att det inte är tillräckligt att enbart använda läromedel när de undervisar lokalhistoriskt eftersom det sällan finns bra läromedel med sådan inriktning. För ett ökat historiemedvetande hos eleverna så krävs det att de får se, höra och uppleva (Gunnarsson 2007), vilket kan underlättas genom att arbeta lokalhistoriskt. Samtliga lärare anser det viktigt att arbeta med lokalhistoria eftersom det väcker ett naturligt intresse hos eleverna. Det blir lättare för eleverna att ta till sig historia om de får se, känna och uppleva det i sin närmiljö (Gunnarsson 2007). Deras motivation och identitet stärks eftersom de får en förståelse för hur de ingår i ett större sammanhang. När eleverna får uppleva sin lokalhistoria får de en förståelse för att det skett förändringar i samhället över tid. Elever har generellt svårt för tidsbegreppet som innebär årtal och epoker. För att underlätta kan läraren undervisa med hjälp av tidslinjer för att tydliggöra när olika händelser har inträffat (Gunnarsson 2007).

En av frågorna Gunnarsson (2007, 274) använder i sina intervjuer är “Anser du det viktigt att utgå från elevernas erfarenheter i undervisningen?”. Lärarna som undervisar på mellanstadiet har svarat jakande på den frågan och anser det mer viktigt än de lärare som undervisar de yngre eleverna. En lärare menar att de alltid arbetar utifrån ett elevperspektiv vilket ökar motivationen för ämnet (Gunnarsson 2007). Det krävs dock mer än motivation för att eleverna ska se sammanhang, få förståelse samt kunskap och dessutom kunna se sambanden i samhället. För att få ett fördjupat historiskt tänkande så krävs det att eleverna får sammanhangskunskap (Gunnarsson 2007).

Avslutningsvis redogör Gunnarsson (2007) för Vygotskijs tankar om kunskapsprocessen. Han menade att lärande är en social konstruktion som utgörs av elevens vardag och att man går från det “lilla” till det “stora” (Gunnarsson 2007).

Axel Hultman

Hultman (2012, 11) utgår från tre övergripande frågor i sin studie ”Vad är lokalhistoria? Vad gör lokalhistoria? Vad kan lokalhistoria? Frågorna kan dessutom diskuteras utifrån sina negationer. Vad är inte lokalhistoria? Vad gör inte lokalhistoria? Vad kan inte lokalhistoria?”. För att få flera perspektiv intervjuar han både elever och lärare för sin studie, endast svaren från de tio lärarna återges i denna studien.

Hultman (2012) använde sig av halvstrukturerade intervjuer med breda och reflexiva frågor för att få en mer naturlig samtalsfunktion i intervjun där läraren får möjlighet till egen reflektion (Hultman 2012). Intervjuerna har i de flesta fall varit enskilda, men vid några tillfällen genomfördes gruppintervjuer på informanternas begäran. Han lyfte då möjligheten att gruppintervjuerna kan ha gett fler perspektiv

på undervisning i lokalhistoria. Risken var dock att vissa diskussioner eller svar som skulle kunna innebära kritik mot lokalhistoria utelämnades eftersom gruppen kan påverka den intervjuade. Samtalen kunde innebära att hans egna värderingar påverkade resultatet av intervjun. Hultman (2012) är noga med att påtala att hans urval av lärare inte är representativt för hela lärarkåren. Han har dock eftersökt en geografisk spridning. För att nå detta sökte han informanter via hemsidor och museér bland annat i Stockholm och Jönköping. Detta kan ha påverkat vilka lärare som varit intresserade av att delta i studien. En annan viktig aspekt är att det är lärarnas uppfattningar som framkommer i intervjuer, det är deras utsagor om undervisningen i lokalhistoria som presenteras och det ges alltså ingen objektiv bild av vad de faktiskt gör. Hultman (2012) reflekterar över att observationer kunde ha gett en mer fördjupad bild av hur lärarna arbetar lokalhistoriskt men att detta skulle varit alldeles för tidskrävande.

Ett nyckelord som Hultman (2012) nämner är *learning by doing*. *Learning by doing* myntades av amerikanen John Dewey under första halvan av 1900-talet. Han menade att man i grunden inte kan förstå något man inhämtat genom läsning eller abstrakta resonemang. För att nå verklig insikt krävs handling (Lundgren et al. 2014). Dewey menar att utbildning ska utgå från elevens behov och ge möjlighet till ett praktiskt arbetssätt (Lundgren et al. 2014). Han menar även att eleven lär sig genom samspel med sin omgivning vilket korrelerar med flera utav de lokalhistoriska studierna som presenteras.

I studien nämner lärarna att det är tidskrävande att arbeta lokalhistoriskt och Hultman menar då att det kan vara gynnsamt att arbeta ämnesövergripande (Hultman 2012). Någon vidare förklaring till varför det är tidskrävande nämns inte i artikeln. En anledning kan exempelvis vara transport till olika platser. Genom att arbeta tematiskt ges tillgång till fler undervisningstimmar och kan integrera flera av de samhällsorienterade ämnen. Även svenska och bild kan med fördel vävas samman med historieämnet.

Lärarnas intervju svar visar att deras hemort inte påverkar om de arbetar lokalhistoriskt (Hultman 2012). Det framkom även i intervjuerna att lokalhistoria ger en möjlighet att aktivera eleverna på ett bra sätt samt att det skapar närhet, identifikation och sammanhang. För att förstå det nationella och internationella, bör läraren utgå från det "lilla" enligt Hultman (2012) och Gunnarsson (2007).

En av svårigheterna med att arbeta lokalhistoriskt är att få ämnet relevant för elever med invandrarbakgrund. Om de ska skriva om sin nuvarande hemort parallellt med den gamla hemorten (Hultman 2012) blir deras arbete dubbelt i jämförelse med en elev som varit bosatt i samma by under hela uppväxten. Genom att arbeta tematiskt skulle eleverna med invandrarbakgrund kunna använda modersmålsundervisningen till att undersöka sin tidigare hemort. Då får de chans att involvera sin familj i arbetet och eleverna kan bidra med jämförelser mellan hemorterna. Historia kopplad till identitet är viktigare än den kopplad till plats (Hultman 2012). Lärarna menar att om eleverna får utgå från sig själva när de arbetar med lokalhistoria kan deras intresse för historieämnet öka (Hultman 2012). Detta korrelerar med Bøes förhoppning om att eleverna ska uppleva ämnet som intresseväckande och se det som en funktion mellan det speciella och generella (Hultman 2012).

Semih Aktekin

Semih Aktekin (2010) inleder sin artikel med att definiera lokalhistoria på ett sätt som överensstämmer med vår definition. Han menar att den regionala historien agerar bro mellan det lokala och nationella och att det på europeiska konferenser har nämnts att lokalhistoria är gynnsamt för att öka elevernas förståelse för historieämnet. Vidare redogör han för en mängd forskare inom området lokalhistoria och deras uppfattningar om hur ämnet kan undervisas. Större delen av materialet han presenterar är av äldre karaktär, den är dock inte irrelevant för denna studien.

I USA används lokalhistoria i såväl historia som samhällskunskap. Lärarna använder olika strategier för sin undervisning, bland annat närområdesstudier av byggnader och kvarter samt intervjuer med den äldre lokalbefolkningen (Aktekin 2010). I Storbritannien har lokalhistoria ingått i undervisningen sedan tidigt 1900-tal och den riktas främst till elever mellan fyra och elva år. Det argumenteras dock för att det borde vara mer effektivt att undervisa i lokalhistoria när eleverna är äldre eftersom de besitter mer generell kunskap inom historieämnet. De kan därför lättare förstå den lokala utvecklingen. Intresset för lokalhistoria har växt i Storbritannien de senaste decennierna, anledningen tros vara att globaliseringen hotar den lokala kulturen (Aktekin 2010).

Fördelarna Aktekin (2010) nämner med lokalhistoria är att det är motiverande och erbjuder en länk mellan dåtid och nutid. Lokalhistoria bör upplevas för att gynna ett lärande där eleven är den som är aktiv, läraren har en mer passiv roll. Ett aktivt lärande leder till en förståelse för materialet och väcker känslor hos eleverna. Det erbjuds också större möjligheter för att arbeta utanför klassrummet, bland annat med besök på lokala bibliotek vilket är gynnsamt för inlärningsprocessen. När eleverna får undersöka och sammanställa sitt material så kan det möjliggöra att deras logiska tänkande utvecklas (Aktekin 2010). Om eleverna ser nyttan med den lokala historien kan det underlätta för deras förståelse för den generella historien och tidsuppfattningen (Aktekin 2010).

Det finns även problem med att undervisa lokalhistoriskt (Aktekin 2010). Aktekin (2010) framhåller två aspekter av problematiken med resurser. Den ena handlar om elevernas svårigheter att ta till sig olika typer av källor, både skrivna och oskrivna till exempel kartor och arkitektur. Dessa material behöver eleverna hjälp med att tolka. Den andra aspekten är relaterad till introduktionen av material på vissa skolor, Aktekin (2010) ger dock ingen beskrivning av vad detta innebär.

Ett annat problem som Aktekin (2010) beskriver är tidsbristen. Det krävs mycket tid för att förbereda undervisning både i och utanför klassrummet och dessutom måste aktiviteterna följas upp med relevanta frågor och uppgifter för att stärka elevernas lärande vilket är tidskrävande för läraren. Vill läraren kringgå problemet kan digitala medier användas för att ta med upplevelserna in i klassrummen (Aktekin 2010).

Begränsade möjligheter för undervisning i lokalhistoria presenteras i studien. Aktekin (2010) beskriver att en del orter och samhällen saknar rik historisk miljö. Skolorna kan vara placerade i relativt nybyggda städer och områden. Aktekin (2010) lyfter fram två forskares åsikter, och de menar att oavsett var eleverna bor så ska de kunna studera lokalhistoria. Det finns, enligt dem, ingen allmän uppfattning om vad lokalhistoria är och vad som ska undervisas om. Detta innebär att läraren kan variera studierna till att passa ens eget närområde.

Antiquarianism innebär att historia studeras för sin egen skull och har ingen uppfattning om vad informationen och kunskapen ska besvara för frågor eller relationen till större frågeställningar (Aktekin 2010). Detta anses vara den största faran med lokalhistoria. Delar av historien plockas slumpmässigt utan att den passar i ett större sammanhang eller att den samspekar med elevernas befintliga kunskaper. Den bidrar inte till kunskapsutveckling eftersom den är isolerad (Aktekin 2010). En annan fara är att eleverna överdriver den lokala historiens betydelse i förhållande till den nationella och internationella (Aktekin 2010). Det är därför viktigt att ständigt dra paralleller mellan det "lilla" och det "stora".

Aktekin (2010) beskriver att plagiat kan vara ytterligare ett problem inom lokalhistoria. När eleverna arbetar med olika texter är risken stor att de skriver av den befintliga texten. För att undvika detta menar en grupp lärare att textarbete med läraren som observatör kan identifiera elevernas olika skrivstilar (Aktekin 2010). En annan grupp lärare förklarar varför de anser att lokalhistoria ofta väljs bort. De

nämner flera anledningar som bland annat handlar om tids - och resursbrist samt ökade krav på att eleverna ska kunna världshistorien. Det största problemet lärargruppen identifierar är att: “the greatest obstacle will be in the mind rather than in reality” (Aktekin 2010, s. 98). Aktekin (2010) redogör för att bekvämlighet och invanda mönster påverkar lärarnas val att arbeta med lokalhistoria och att det krävs mod för att bryta den traditionen.

Aktekin (2010) intervjuade sjutton lärare i Turkiet för att ställa frågan gällande vilka problem de kan se med att arbeta med lokalhistoria. Främst nämnde lärarna sju problem; tid, byråkrati, resursbrist, finansiella problem, föräldrarnas negativa uppfattning, stora klasser och känsliga och kontroversiella ämnen. Detta kan innebära etiska problem eftersom man i vissa delar av Turkiet kan tolka lokalhistorien på ett sätt som motsäger den officiella tolkningen. Historiska tolkningar kan gå i arv och innebär då ett problem för undervisningen eftersom eleverna har fått kunskap med sig hemifrån som kan motsäga läromedel och den officiella uppfattningen Aktekin (2010).

Slutsatsen av studien är att lokalhistoria ska berika historieämnet och att den lokala, nationella och internationella historien bör integreras med varandra för att leda till en djupare förståelse hos eleverna. De olika historieperspektiven ska komplettera varandra istället för att tävla om utrymmet i undervisningen (Aktekin 2010). Aktekin (2010) menar att det finns olika principer att ta fasta på för att få en god undervisning, dessa är bland annat att undervisningen ska utgå från eleverna och att det är de som är aktiva. Vidare kan läraren med fördel involvera lokal expertis samt det lokala samhället. Han lyfter också möjligheten för att plocka in det mystiska och på det sättet väcka eleverna intresse. Det kan handla om små ledtrådar i den lokala miljön, till exempel kartor (Aktekin 2010).

Positionering

Forskarna och artiklarna är utvalda eftersom de presenterar ett innehåll som kan besvara de frågeställningar studien har. Samtliga har gjort kvalitativa studier där de intervjuat lärare för att ta reda på deras uppfattningar kring lokalhistoria. Forskarna har använt sig av semistrukturerade för att få svar på sina frågeställningar.

Selekteringen gjordes i samband med att artiklarna eftersöktes och olika filter användes i databaserna för att få fram relevanta artiklar. Vissa artiklar redogjorde för olika arbetssätt och hur gynnsamma dessa var för eleverna, de artiklarna valdes bort och istället lades fokus på artiklar där forskarna undersökte lärares uppfattningar.

Det visade sig vara problematiskt att hitta artiklar med utgångspunkt i Sverige eftersom artiklarna skulle fokusera på mellanstadielärare och dessutom skulle artiklarna inte vara för gamla. När den senaste läroplanen kom år 2011 togs lokalhistoria bort från mellanstadiet men lågstadiet har fortfarande ett visst lokalhistoriskt innehåll. Det var därför viktigt att inte använda artiklar skrivna med inriktning på lågstadielärares uppfattningar och erfarenheter. Med anledning av detta söktes internationella artiklar och två selekterades ut. Detta bidrog till en bredare bild av lokalhistoria och hur det kan inverka på eleverna.

Metod med inslag av teori

I kapitlet presenteras fenomenologi som metoden för studien tillsammans med vissa teoretiska inslag. Den fenomenologiska metoden har legat till grund den tidigare forskningen såväl som i den empiriska studien. Avsnittet presenterar även forskningsetiska övervägande och källkritik.

Fenomenologi

Fenomenologi kan vara teori såväl som metod. I studien har den använts som en metod för att tolka variationer enligt människors erfarenheter. Studien önskar förtydliga det som framträder i intervjuerna samt beskriva på vilket sätt erfarenheterna framträder i intervjuerna (Eriksson Barajas et al. 2013). En kort definition av fenomenologi innebär studier av människors uppfattningar eller åsikter. Det är människans erfarenheter av någonting som är intressanta och forskaren eftersträvar att få ta del av den obearbetade uppfattningen hos individen (Denscombe 2016).

Fenomenologi är lämplig för småskaliga forskningsprojekt som innebär att djupintervjuer är att föredra. Varje intervju är personlig vilket innebär att alla nyansskillnader måste redogöras (Denscombe 2018). Forskarens roll är att vara objektiv och att inte försöka rätta till avvikelser i intervjun. Däremot får forskaren ställa följdfrågor för att kontrollera att denne har förstått svaret korrekt utan att vara ledande. Forskningsprojektet genomförs på specifika platser exempelvis skolor. Budgeten är oftast begränsad och innebär att forskaren utgör den huvudsakliga resursen (Denscombe 2016). En annan svårighet med den fenomenologiska forskningen är hur representativ datan är eftersom svaren generaliseras utifrån fynden. Detta beror på att det är en småskalig studie med endast ett fåtal intervjupersoner (Denscombe 2018).

Samtliga forskare presenterade i avsnittet om tidigare forskning har arbetat utifrån en fenomenologisk ansats eftersom de presenterar forskning och intervjuer som bygger på uppfattningar samt erfarenheter gällande lokalhistoria. Erfarenheter ska enligt en fenomenologisk metod presenteras så nära originalet som möjligt eftersom metoden bygger på det unika hos varje informant (Denscombe 2018). Inom fenomenologin erkänns att “saker och ting kan betraktas på olika sätt av olika människor vid olika tidpunkter och under olika omständigheter - och att varje alternativ version måste erkännas som giltig i sig” (Denscombe 2018, s. 190). Denscombe (2018) poängterar dock att sociala verkligheter delas med andra och är inte helt individuella. Tolkningar av en viss situation måste vara gemensamma med en annan grupps tolkningar (Denscombe 2018).

Som nämnt ovan delas sociala verkligheter med andra (Denscombe 2018) och därför är det av betydelse att skolorna anpassar undervisningen utifrån elevernas egna erfarenheter för att ge dem en möjlighet att utveckla dessa. Eleverna behöver bli bekanta med kunskaper och färdigheter för att bli goda samhällsmedborgare (Lundgren et al., 2014). För att eleverna ska lyckas med detta bör undervisningen syfta till att bidra med rätt verktyg vilket kan innebära lokalhistoriskt arbete.

Det måste enligt Dewey finnas ett samspel mellan skola och det omgivande samhället, vilket stämmer väl överens med hur lokalhistoria kan påverka elevernas undervisning och lärande (Lundgren et al., 2014). Skolan riskerar att bli en isolerad instans som inte bidrar till de kunskaper som efterfrågas i samhället. Nödvändiga kunskaper är det som eleverna kan använda sig av för att hantera situationer eller problem de möter (Lundgren et al., 2014). Lokalhistoria kan hjälpa eleverna att dra paralleller mellan dåtid, nutid och framtid. “Learning by doing” myntades av Dewey och är ett känt begrepp som handlar om att anpassa och variera undervisningen. Eleverna ska få pröva nya saker och dra egna slutsatser vilket ger en djupare förståelse. Genom att arbeta med lokalhistoria så erbjuds eleverna en varierad undervisning som skiljer sig från den klassiska klassrumssituationen. De

får möjlighet att jämföra, argumentera och göra kopplingar mellan den “lilla” och “stora” historien samt mellan dåtid, nutid och framtid (Lundgren et al. 2017).

Metod tidigare forskning

Artiklarna presenterade under tidigare forskning skulle ha ett fokus på lärarnas inställning gentemot undervisning ur ett lokalhistoriskt perspektiv. Det var även önskvärt att forskningen skulle inrikta sig på elever i mellanstadieålder. För att hitta relevant forskning gjordes sökningar i olika databaser med hjälp av olika filter och sökord. Många artiklar hade ett fokus gällande hur elevers identitet påverkas av lokalhistoria, dessa valdes i första hand bort eftersom det hade medfört att studien blivit allt för omfattande. Som har nämnts tidigare går det inte helt att bortse från identitetsperspektivet när man talar om lokalhistoria eftersom forskarna lagt viss vikt vid identitet.

Metod empirisk undersökning

Fenomenologin har varit utgångspunkten för den empiriska undersökningen. Nedan presenteras urval, vilken intervjumetod som användes samt hur intervjuguiden utformades.

Urval

I ett tidigt skede i studien diskuterades möjligheten att använda frågeformulär för att selektera ut mellanstadielärare inför kommande intervjuer. Anledningen var att hitta informanter som arbetar kontinuerligt med lokalhistoria. Sökningar gjordes via sociala medier för att få ett slumpmässigt urval av lärare men svaren uteblev. En förklaring kan vara att många studenter söker informanter samtidigt. Anledningen till ett slumpmässigt urval var att få ett så representativt urval som möjligt där intervjuarna inte har någon relation till informanten och minimerar därför risken att påverka svaren (Denscombe 2016). Efter flera försök på sociala medier beslutades det om att göra ett bekvämlighetsurval, eftersom det fanns en

tidsbegränsning för studien (Denscombe 2018). Urvalet baserades på tidigare kontakter som arbetat eller arbetar med lokalhistoria, därför behövdes aldrig frågeformuläret.

Bekvämlighetsurvalet resulterade i tre informanter. Samtliga är män med många års erfarenhet inom yrket. Alla tre har aktivt valt att arbeta med lokalhistoria trots att det inte längre finns med i kursplanen. För att få svar på frågeställningarna krävdes det att lärarna arbetar eller har arbetat aktivt med lokalhistoria på mellanstadiet. Detta eftersom en lärare utan kunskap om lokalhistoria inte hade kunnat besvara frågeställningarna på ett godtagbart sätt. Informanterna ansågs därför vara relevanta för studien.

Intervjumetod

Semistrukturerade intervjuer har genomförts för att låta informanten få möjlighet att utveckla sina tankar. Semistrukturerade intervjuer innebär att det har funnits färdiga frågor till hands för att kunna leda intervjuerna därför har ordningen på frågorna varit flexibel och fokus har varit på att informanten haft möjlighet att utveckla sina egna tankar (Denscombe 2018). Intervjuer används för att metoden ger djupgående och detaljerade data från informanterna vilket ger möjligheten att beskriva sin uppfattning gällande elevernas intresse för lokalhistoria.

Fördelen med personliga intervjuer är att informationens riktighet kan kontrolleras med hjälp av kontrollfrågor vid oklarheter (Denscombe 2018). Nackdelen med intervjuer kan vara att informanten förskönar sin egen upplevelse eller uppfattning. Tidsaspekten kan vara en annan vilket beror på att det blir tidskrävande att sammanställa all insamlad data eftersom det eventuellt finns nyanskillnader i svaren (Denscombe 2016). Ytterligare en annan nackdel kan vara intervjuareffekten. Den går inte att bortse ifrån och innebär att informanten påverkas av intervjuarens identitet och vad den har för betydelse för informanten (Denscombe 2016). Eftersom intervjuare och informanter inte är helt obekanta med

varandra i studien kan detta påverka deras svar. Det finns en risk att de svarar vad de tror att intervjuaren vill höra.

Intervjuguide

Samtliga frågor i intervjuguiden är utformade för att få svar på studiens frågeställningar och innehåller både öppna samt slutna frågor (se bilaga 1). Den första frågan leder informanterna in i området lokalhistoria och vad det innebär för dem. Detta för att ta reda på om begreppet lokalhistoria har olika betydelse för informanterna. Andra frågan handlar om huruvida de arbetar kontinuerligt med lokalhistoria och vidare efterfrågas det varför informanterna arbetar med lokalhistoria.

Intervjuguiden är också utformad för att ta reda på om det finns fler lärare på skolan som arbetar utifrån ett lokalhistoriskt perspektiv och om informanterna anser det vara en resurs och i så fall varför. Informanterna ombads svara på om de har något samarbete med någon annan skola eller kollega samt om de samarbetar med annan instans. Vidare tillfrågades de om vilket arbetsmaterial de använder och om de måste tillverka detta själva eller om de anser att de saknar något för att kunna bedriva undervisningen optimalt.

Informanterna har fått svara på hur de arbetar med lokalhistoria samt vilka för- och nackdelar de upplever att det finns. Som avslutning på intervjuerna får informanterna svara på om de anser att elevernas intresse och motivation ökar om de arbetar med lokalhistoria.

Beroende på hur intervjun har utvecklats har frågorna i viss mån ändrat ordning beroende på informanternas svar och riktning.

Forskningsetiska överväganden

Det finns fyra huvudkrav på forskning:

- Informationskravet: deltagandet ska vara frivilligt (Codex 2020).
- Samtyckeskravet: informanterna måste få tillräckligt med information om forskningen för att kunna göra en egen bedömning gällande sin medverkan (Denscombe 2016), därför skickades en samtyckesblankett till informanterna innan de påbörjade sitt deltagande.
- Konfidentialitetskravet: alla uppgifter avidentifierades och lagrades så att ingen utomstående kunde få tillgång till informationen (Codex 2020).
- Nyttjandekravet: uppgifterna som samlades in under arbetet får endast användas för forskningsändamål (Codex 2020).

Informanterna har fått fylla i en samtyckesblankett (se bilaga 2) gällande att deras deltagande är frivilligt och att de när som helst under studien kan avbryta sitt deltagande. De har fått information om att intervjuerna spelas in och ljudfilerna kommer att lagras på en separat usb-sticka samt att alla uppgifter avidentifieras exempelvis namn och skola (Vetenskapsrådet 2017). Informanterna har också fått information om vilka som eventuellt kommer att ta del av grundmaterialet. De har även fått erbjudande om att ta del av studien innan den publiceras enligt rekommendation av CODEX (2020).

Källkritik

I intervjuer där det är önskvärt att ta reda på uppfattningar, känslor och erfarenheter finns det inget absolut sätt att validera informanternas trovärdighet (Denscombe 2016). Det är deras egna uppfattningar om undervisningen som presenteras i intervjuerna, det kan innebära att det inte är en direkt spegling av verkligheten (Denscombe 2016). En lärare kan påstå att denne arbetar mycket med lokalhistoria men detta är utifrån lärarens perspektiv där de eventuellt jämför sig med kollegor

som arbetar mer eller mindre med lokalhistoria. Även forskarens identitet kan påverka informanternas svar beroende på hur forskaren uppfattas av informanten. Risken finns att svaren anpassas utifrån vad de tror att forskaren vill höra (Denscombe 2016). Intervjuerna och resultaten i artiklarna kan ha påverkats av ovan nämnd problematik. Detta är dock inget som påverkar studien eftersom det undersöks hur lärarna anser sig motivera undervisning i lokalhistoria.

Resultat

I kapitlet presenteras resultatet av tidigare forskning samt intervjuer gjorda för studien. Först redogörs det för den tidigare forskningen och vilka argument forskarna presenterar gällande arbete med lokalhistoria. Senare i kapitlet presenteras resultatet av de genomförda intervjuerna för studien samt informanternas argument för lokalhistoriskt arbete. Namnen är fingerade för att anonymisera informanterna.

Argument i tidigare forskning

I analysen sammanfattas de olika argument som forskarna lägger fram i förhållande till lokalhistoriskt arbete, fördelar såväl som nackdelar. Ett argument i taget presenteras för att underlätta läsningen.

A: Det första argumentet som presenteras handlar om tidsbegreppet och vad det betyder inom historia och lokalhistoria. Ett förtydligande görs gällande att det inte handlar om tiden det tar i anspråk att undervisa lokalhistoriskt. Argumentet går ut på att eleverna ska få en förståelse för varför det lokala samhället har förändrats över tid. Aktekin (2010) beskriver att forskning i Storbritannien påvisar att elever på mellanstadiet lättare förstår den lokala historiens utveckling eftersom de då har mer generella historiekunskaper.

Metin Goksu och Somen (2019) är först i studien med att beskriva vad tidsbegreppet innebär och de hävdar att det är möjligheten att röra sig mellan dåtid och framtid. Detta korrelerar med Aktekin (2010) som menar att lokalhistoria är en länk mellan dåtid och nutid. Gunnarsson (2007) sällar sig också till ovan nämnda och tillägger även att eleverna får en förståelse för samhällsförändringar genom att de får uppleva sin lokalhistoria.

B: Att gå från det “lilla” till det “stora” har nämnts av flera forskare och presenteras därför som det andra argumentet till arbete med lokalhistoria. Metin Goksu och Somen (2019) skriver att lärarna i deras intervjuer menar att undervisningen bör utgå från elevernas lokalhistoria för att de ska förstå nationalhistoria, vilket innebär från det “lilla” till det “stora”. Detta är något som både Hultman (2012) och Gunnarsson (2007) håller med om. Aktekin (2010) är enig med samtliga forskare hittills men lyfter som tillägg fram problematiken med lokalhistoria. Han menar att en risk med att arbeta lokalhistoriskt är att eleverna överdriver betydelsen av denna och därför är det viktigt att hela tiden relatera det “lilla” till det “stora”.

C: Det tredje argumentet handlar om vilka olika arbetssätt lokalhistoria kan innebära. Informanterna i Metin Goksu och Somens studie (2019) nämner att det är gynnsamt att frånga läromedel och att istället anordna exkursioner eller låta elever deltaga i estetiska framställningar. Gunnarsson (2007) diskuterar också läromedel och menar att det finns en brist på tillräckligt bra undervisningsmaterial inom lokalhistoria. Lärarna i Gunnarssons (2007) intervjuer menar att lokalhistoria är intresseväckande för eleverna och att det kan öka deras motivation. Även Hultman (2012) diskuterar motivation och dess betydelse för elevernas intresse för historieämnet. Eleverna bör utgå från sig själva för att kunna förstå kopplingen mellan det speciella och generella. Lärarna i Hultmans studie (2012) nämner en svårighet med att arbeta lokalhistoriskt, det är tidskrävande och därför anses det gynnsamt att arbeta ämnesövergripande

Aktekin (2010) beskriver, precis som Hultman, tidsbrist. Han lyfter problematiken och menar att det går att kringgå detta genom att använda sig av digitala läromedel. Aktekin (2010) nämner flertalet andra arbetssätt i sin studie, bland annat närområdesstudier samt att eleverna tar ansvar för sitt eget lärande och att läraren är mer passiv. Han beskriver även andra svårigheter med att arbeta lokalhistoriskt dessa kan vara brist på relevant läromedel, precis som Gunnarsson (2007) nämnt. Det kan också vara att den lokala miljön inte anses ha ett historiskt värde samt att

riskerna med lokalhistoria innebär att läraren selekterar ut delar att undervisa om. Resultatet blir att den inte passar i ett större sammanhang och det saknas en röd tråd i historieämnet.

D: Att samarbeta med institutioner nämns av flera forskare och därför är detta det fjärde argumentet för att arbeta med lokalhistoria. Institutioner kan till exempel vara museer eller hembygdsföreningar. En av fördelarna är att lärarna kan använda institutionerna som resurser eftersom de besitter kompetens som lärarna eventuellt saknar. Metin Goksu och Somen (2019) beskriver att flera av deras informanter upplever att de inte har tillräcklig utbildning och kunskap för att kunna undervisa inom lokalhistoria, då är det gynnsamt att samarbeta med lokala institutioner. En nackdel kan vara att det är både tids- och kostnadskrävande att förflytta elevgruppen för att genomföra samarbetet (Metin Goksu och Somen 2019).

I Gunnarssons (2007) intervjuer beskriver lärarna att det krävs ett stort intresse för att engagera institutioner i arbetet om lokalhistoria. Däremot gynnas eleverna av samarbetet eftersom deras historiemedvetande ökar när de får se, höra och uppleva samt att det blir lättare för dem att ta till sig historieämnet.

E: Det femte argumentet berör elevernas identitet och hur den påverkas av att arbeta med lokalhistoria. Gunnarsson (2007) motiverar lokalhistoriskt arbete med att elevernas identitet stärks och att de får förståelse för hur de ingår i ett större sammanhang. Två lärare i hennes studie nämner, precis som Gunnarsson, att identiteten stärks genom arbetet eftersom de får ökad känsla av tillhörighet i sitt nya hemland. Hultman (2012) menar att historia som är kopplad till elevernas identitet är viktigare än den som är kopplad till deras närområdet.

Resultat av intervjuer

Resultatet av intervjuerna presenteras inte med hjälp av argument som den tidigare forskningen. Anledningen till detta är att studien då hade riskerat att osynliggöra viktiga aspekter som informanterna delgett och som inte lyfts fram i den tidigare forskningen.

Studiens övergripande frågeställning är om lärare anser att lokalhistoria kan öka elevernas intresse för historia. Samtliga lärare fick besvara denna och både Kim och Love menar det ligger närmare eleverna och det underlättar för deras förståelse. Kim tillägger även att det är gynnsamt att besöka olika lokala platser som har en betydelse för såväl Sverige som hemorten. Love menar att alla orter har en intressant lokalhistoria som ligger i betraktarens öga. Robin menar att lokalhistoria kan vara en ögonöppnare för eleverna och att det inte enbart är en saga som återberättas, exempelvis kan eleverna fysiskt se var olika händelser har utspelat sig.

Samtliga lärare som intervjuades fick börja med att besvara vad lokalhistoria innebär för dem. Alla tre var överens om att det är den historia som är närmast eleverna, deras närområde exempelvis orten de bor på. Love anser dessutom att hela Skåne skulle kunna vara lokalhistoria, till skillnad från Robin som menar att Skåne räknas som regional historia. Kim påtalar att lokalhistoria dessutom är intressanta saker som hänt i och omkring orten eleverna bor på. Därav anser han att tidsperspektivet inte är så viktigt, historia kan alltså vara något som hänt för 50 år sen såväl som för 100 år sen.

Informanterna tydliggör i intervjuerna att de har ett eget privat intresse och engagemang i lokalhistoria och därför blir det ett naturligt inslag i deras undervisning. Kim menar att eleverna får upp ögonen för hemorten, dess byggnader och personer, därför anser han att lokalhistoria är en resurs. Love menar att det blir lättare för eleverna att ta till sig undervisningen eftersom de på ett fysiskt sätt kan

besöka en betydelsefull plats för hemorten. De kan tydligt få en bild av hur människor levde och bodde i tidigare generationer på ett mer lättförståeligt sätt. Robin argumenterar för att arbeta med lokalhistoria genom att hävda att det vidgar elevernas vyer samt att det tänder deras intresse, han kan se ett annat ljus i ögonen på eleverna när de plötsligt upptäcker nya historiska händelser på sin hemort.

En av forskningsfrågorna handlar om vilka för- och nackdelar lärarna kan se med att arbeta lokalhistoriskt. Kim beskriver fördelarna med att han bor och arbetar på en ort med intressant lokalhistoria och han anser det viktigt att eleverna har kännedom om sin hemort. En fördel som Love ser är att eleverna får ett förhållande till de historiska händelserna istället för att läsa om det i en bok. Robin menar att fördelarna är att eleverna vidgar sina vyer samt att de får en annan förståelse för den lokala historien och kan besöka olika betydelsefulla platser. Han anser även att det bidrar till elevernas bildning.

Brist på material anses vara en av nackdelarna med lokalhistoriskt arbete enligt Kim. Han menar även att han saknar kontinuitet och hade tyckt att det var fördelaktigt om skolan hade haft en gemensam plan för lokalhistoriskt arbete. Love kan inte hitta någon nackdel med att arbeta lokalhistoriskt, han säger "nackdel, jag kan inte hitta någon nackdel med att jobba, för det blir så nära eleverna man kan komma i ett ämne som annars är ganska långt ifrån dem". Robin lyfter flera svårigheter och menar att tiden inte räcker till eftersom läraren måste hinna med allt i läroplanen, det blir svårt att gå på djupet i undervisningen. Han tycker dessutom att det har blivit svårare med lägerskolor och exkursioner eftersom det tillkommit många säkerhetsregler. Dessutom är det besvärligt att beställa färdmedel samt innebär det högre kostnader för skolorna.

Samtliga lärare tillfrågades gällande om de har något samarbete med någon instans eller med andra lärare på skolan. Kim har haft samarbete med hembygdsföreningen och använder deras hemsida för att få visst material. Han har också haft visst

samarbete med andra instanser för att få tillträde till vissa byggnader med syfte att fotografera hemorten för att sedan genomföra analyser och jämförelser tillsammans med eleverna. Kim berättar att ”och så tar man då kort i samma vinkel som det gamla är taget och så kan man jämföra liksom vad har hänt och vilka hus har ändrats och vilka är kvar och sånt det är rätt häftigt”. Love samarbetar också med hembygdsföreningen och berättar att de har utställningar som visar hur livet i hemorten såg ut förr, de erbjuder även personal för att genomföra studiebesök. Han anser att samarbetet är väldigt värdefullt för honom och en förutsättning för det lokalhistoriska arbetet. Museét lyfts som en stor resurs för Robin ”Museet är en jätteresurs, där finns en museipedagog... som är otroligt duktig och väldigt väldigt positiv”. Samarbetet har även inneburit besök på arkeologiska utgrävningar. Han har även använt sig av privata kontakter för att få tillgång till historiska byggnader, till exempel slott. Ingen av informanterna har idag ett samarbete med någon annan kollega på skolan. Love påtalar däremot att han oftast försöker inleda samarbete om det finns två paralleller på skolan. Lokalhistorisk undervisning är oftast ett stort projekt och mycket personal underlättar därav anses samarbete vara positivt. Robin har varit ensam historielärare och har därför aldrig haft ett samarbete med någon kollega.

Genomgående för samtliga informanter är att de har fått skapa sitt eget arbetsmaterial med undantag för visst material från hembygdsförening och museér. Robin ger exempel på hur han på ett tydligt sätt har visat landskapets förändring över tid med hjälp av overhead. När det blev vanligare med datorer valde han att göra PowerPoints med fokus på olika bilder. Robin valde att göra berättelser till bilderna och menar att det främjar elevernas inläring. Han menar att elever med läs- och skrivsvårigheter lättare kan ta till sig undervisningen och läsa texter eftersom de har en förförståelse för innehållet. Bilderna använde han även till källkritisk undervisning.

I samarbete med hembygdsföreningen skapade Love en app. Appen gjordes i helklass och eleverna delades in i grupper för att välja ut olika intressanta hållplatser på orten. Tillsammans och med hjälp av hembygdsföreningen fick eleverna gräva i deras arkiv efter gamla fotografier och texter. Dessa låg till grund för den text eleverna skulle skriva och läsa in. Appen fungerar som en rundtur på orten, när den är aktiv kommer den spela upp ett ljud relevant för hållplatsen och elevernas text blir uppläst. Projektet innebar många delar, lokalhistoria, eleverna skulle tolka och läsa gammelsvenska texter samt använda sig av tekniska artefakter, det moderna möter det historiska.

Love anser att Skåne kan vara lokalhistoria och arbetar därför med det när han undervisar i den vanliga nationella historien. Han menar att slagen mellan Sverige och Danmark är en så stor del av skånsk historia att den blir lokal. En kortare exkursion innebär att eleverna får se var slagen utspelade sig och var olika fästningar låg, de kan se var fienden kom ifrån och var befolkningen försvarade sig. Robin hävdar vikten av att, i den mån det går, koppla stora nationella händelser till det lokala, att gå från det stora till det lilla eller tvärtom. Han ger exempel på pesten som drabbade Sverige med 50-60 års intervaller samt kopplar detta till lokala händelser och platser på hemorten.

Analys

Kapitlet är uppdelat i flera avsnitt där först den tidigare forskningen diskuteras följt av den empiriska studien. Slutligen görs en jämförelse mellan dessa. Pragmatismen ligger till grund för diskussionen.

Tidigare forskning

Utifrån analysen av forskningsartiklarna framkommer att lokalhistoria är ett ämne som bör ingå mer i historieundervisningen. Samtliga forskare påpekar att det finns en mängd fördelar med arbetssättet och att det engagerar lärare såväl som elever. En av slutsatserna är dock att det även finns hinder för att arbeta lokalhistoriskt där tid och ekonomi kan påverka möjligheterna. Tidsbrist och läromedel är vanliga problem för att bedriva en gynnsam lokalhistorisk undervisning. Tematiskt arbete (Hultman 2012) och närområdesstudier skulle kunna vara en lösning på problemen tillsammans med digitala projekt (Aktekin 2010). En annan lösning är att samarbeta med andra institutioner för att få tillgång till den kompetens lärarna eventuellt saknar för att optimera lokalhistorisk undervisning (Goksu och Somen 2019). Goksu och Somen (2019) menar dock att en svårighet med ett sådant samarbete kan innebära kostnader för skolorna och det är tidskrävande att förflytta eleverna. Det är dessutom tidskrävande för lärarna att upprätthålla samarbetet men Gunnarsson (2007) anser att det i slutändan gynnar eleverna.

Ytterligare en fördel med att arbeta lokalhistoriskt anses vara identitetsstärkande enligt Gunnarsson (2007), elever med mångkulturell bakgrund får en känsla av tillhörighet. Samtliga forskare menar att när eleverna får möjlighet till lokalhistorisk undervisning bidrar det till att eleverna lättare kan dra paralleller mellan det "lilla" och det "stora". Elevernas kunskaper om sitt närområde, sin lokala historia, bidrar till att de kan förstå den nationella historien.

Frågeställningarna har under arbetet med studien blivit besvarade. Lärarna som deltagit i forskarnas intervjuer anser det positivt att arbeta med lokalhistoria. Flera av dem menar att elevernas identiteter och förhållande till närområdet stärks. Det är även ett ämne som är intresseväckande och motiverande för eleverna eftersom de tillåts att frånga läromedel och får möjligheten att delta mer aktivt i undervisningen.

Empirisk undersökning

Utifrån analysen av intervjuerna går det att konstatera att informanterna är positivt inställda till lokalhistoriskt arbete. Samtliga har ett personligt intresse i lokalhistoria och anser att det är av betydelse i undervisningen. Fördelar som informanterna påtalar är att undervisningen inte blir abstrakt, den blir elevnära och ett intresse väcks hos eleverna.

Informanterna anser inte att det finns särskilt många nackdelar, men Robin lyfter fram tidsaspekten och menar att det är svårt att hinna med allt som står i läroplanen. En lösning på problemet skulle vara att lokalhistoria ingår i läroplanen igen. Robin hade önskat mer tid för lokalhistoriskt arbete eftersom han anser att eleverna gynnas av närområdesstudier. Ekonomi anses också vara ett problem eftersom Robin har behövt boka bussar för att ta sig på exkursioner. Det krävs även mer personal som också blir ekonomiskt kännbart för skolan samt att mer omfattande planeringar behövs för att lösgöra personal. Det behövs mer ekonomiska resurser för lokalhistoriskt arbete vilket kan vara svårt i dagsläget eftersom det inte ingår i läroplanen och skolorna värderar lokalhistoria olika. I kontrast till Robin anser Love inte att det finns några nackdelar med lokalhistorisk undervisning. En anledning kan vara att Love har andra möjligheter i sitt närområde för att arbeta med lokalhistoria. Historiska platser och föremål ligger inom cykelavstånd från skolan. Han har dessutom ett samarbete med hembygdsföreningen, som kan tillhandahålla visst material och personal, utan extra kostnad för skolan. Kim lyfter istället andra

nackdelar till exempel brist på material samt att han saknar kontinuitet. Ett samarbete mellan flera lärare på skolan hade kunnat vara gynnsamt för både lärare och elever. Lärarna kan samplanera och dra nytta av varandras kunskaper och material. Det blir en tydlig röd tråd gällande vad lokalhistorisk undervisning innebär i de olika årskurserna.

För att göra jämförelser använder Kim sig av fotografier för att synliggöra för eleverna hur hemorten har förändrats över tid. Robin använde sig av overhead i olika lager för att visa vattenståndets förändring på hemorten. Eleverna kan med hjälp av detta göra tolkningar och upptäckter gällande hur hemorten har utvecklats och dra paralleller mellan dåtid och nutid. Med hjälp av arbetssättet kan eleverna gå från det "lilla" till det "stora" och koppla lokala händelser till den nationella historien. Det blir enklare för eleverna att se hur samhället är uppbyggt och vilka orsaker som ligger till grund för samhället de lever i.

I intervjuerna blev frågeställningarna besvarade. Lärarna anser att lokalhistoria är ett värdefullt verktyg för att öka elevernas intresse för ämnet historia. Kim nämner att elever med invandrabakgrund tycker att lokalhistoria är intressant och de är stolta över att få lära sig om hemorten, vilket även kan vara identitetsstärkande. Undervisningen blir värdefull för samtliga elever oavsett bakgrund. Ett problem som lyfts fram av Robin är att det krävs mycket egna studier för att göra undervisningen optimal för eleverna, läraren måste ha ett eget intresse för lokalhistoria och anse det gynnsamt.

Jämförelse med koppling till tidigare forskning

När resultaten av tidigare forskning jämförs med den empiriska studien går det att dra slutsatsen att lokalhistoria är ett område inom historieämnet som borde få mer utrymme. Forskarna och informanterna är överens gällande att lokalhistoria är intresseväckande och motivationshöjande samt att det är en gren av ämnet som engagerar både lärare och elever. Samtliga diskuterar också betydelsen av lärarens

personliga intresse för att bedriva lokalthistorisk undervisning. Anledningen till det är på grund av att det är ett tidskrävande projekt som kräver mer planering och samordning än vanlig historieundervisning. Läraren ansvarar själv för att fortbilda sig och skaffa sig de samarbeten eller material som krävs för att bidra till elevernas lärande.

Samarbeten nämns av forskarna och informanterna som något betydelsefullt. Kompetensen hos lärarna breddas och institutionerna kan bidra med material relevant för elevernas studier av närområdet. Närområdesstudier nämns av samtliga och forskarna menar att det kan vara tidsbesparande, vilket korrelerar med Love som arbetar i ett område beläget i närheten av rika historiska miljöer. Robin diskuterar också närområdesstudier men har inte samma närhet till olika historiska platser och ser nackdelen med planering och ekonomi som måste ligga bakom eventuella exkursioner.

Ytterligare en aspekt att jämföra mellan den tidigare forskningen och den empiriska studien är hur elevernas identitet påverkas av lokalthistorisk undervisning. Ingen informant i den empiriska studien nämner explicit att elevernas identiteter påverkas, däremot anser Kim att det är värdefullt för eleverna med lokalhistoria eftersom de skaffar sig kunskaper kopplade till hemorten. Robin menar att eleverna får en större lokalkännedom och vidgar sina vyer. Detta kan anses vara identitetsstärkande. I den tidigare forskningen nämner flera forskare att elevernas identitet stärks när de får fler kunskaper om sitt närområde, vilket inte enbart behöver betyda hemorten. Eleverna får en känsla av tillhörighet och känner sig mer sammankopplade med sitt närområde och sin hemort och de kan lättare dra paralleller mellan det "lilla" och det "stora".

Metoddiskussion

Fenomenologi innebär att forskaren vill undersöka en individs uppfattningar eller åsikter (Denscombe 2016). I den empiriska studien eftersöktes därför lärare som arbetar med lokalhistoria för att delge sina tankar om den typen av undervisning och hur de argumenterar för arbetssättet trots att det inte längre finns med i läroplanen.

I studiens början fanns en tanke att söka informanter via sociala medier för att få ett representativt urval, alltså ett urval där forskaren inte har något inflytande på vilka informanterna är (Denscombe 2016). Det blev dock svårt att finna deltagare vilket kan bero på bland annat tiden för studien men också på grund av att många lärare inte arbetar med lokalhistoria eftersom det inte ingår i läroplanen. Istället eftersöktes informanter bland tidigare kontakter vilket resulterade i ett bekvämlighetsurval och genererade fyra informanter. Vad som bör nämnas är att enbart tre intervjuer genomfördes eftersom den fjärde informanten inte kunde medverka på grund av personliga skäl.

Intervjufrågorna skrevs innan intervjuerna och skickades i god tid till informanterna innan intervjuerna skulle genomföras. Anledningen till detta var för att informanterna skulle vara förberedda och eventuellt kunna fundera på sina svar. Intervjuerna antogs då kunna bli kortare och därför mindre tidskrävande att transkribera. Vanligtvis inom fenomenologin är intervjuer längre än en timme (Denscombe 2016) men i studien har intervjuerna varit avsevärt kortare, anledningen till det kan ha varit att intervjufrågorna skickades ut på förhand. Trots användande av dataprogram för transkriberingen så var det ändå tidskrävande eftersom intervjuerna behövde göra justeringar i texten för att den skulle överensstämma med informanterna och deras dialekter.

Strukturen för intervjuerna var halvstrukturerade och valdes eftersom det fanns en önskan om att kunna ställa följdfrågor och ge informanterna möjligheter till egna tankegångar och resonemang (Denscombe 2018). Detta var framgångsrikt koncept och intervjuerna upplevdes genuina och med möjlighet till att föra ett samtal mellan intervjuaren och informanten. Däremot upptäcktes i efterhand att fler följdfrågor hade kunnat ställas för att få ännu mer nyanserade svar.

Svårigheter i intervjuerna var att det ibland blev svårstyrt samt svårt att få tillräckligt utvecklade svar på de specifika frågor som ställdes. En av informanterna ville gärna vara till lags och sa i intervjun att han kanske skulle svara på ett visst sätt som skulle gynna intervjuaren. Inom fenomenologin är det av stor betydelse att forskaren har lagt sina egna värderingar och uppfattningar åt sidan (Denscombe 2016) och därför påtalade intervjuaren att informanten skulle svara precis vad han själv ville. Intervjuaren påverkade således informanten under den specifika intervjun.

På grund av det rådande pandemiläget tvingades intervjuerna att dela upp intervjuerna mellan sig eftersom vissa skolor inte tillät mer än en utomstående på skolan. Intervjuerna valde att spela in intervjuerna på två enheter för att säkerställa materialet. I samband med intervjuerna ombads informanterna att skriva under en samtyckesblankett där det tydliggjorde hur materialet skulle behandlas och lagras. Informanterna är anonyma i den empiriska studien vilket har skapat svårigheter eftersom samtliga nämner hemorten, namnet på skolan de är eller har varit verksamma på samt andra närliggande orter och företag. Detta är givetvis oundvikligt med tanke på att studien inriktar sig på lokalhistoria, men vållar ändå vissa svårigheter i anonymiseringen.

Diskussion

Nedan presenteras en sammanfattning av studien, därefter redogör författarna för sina egna åsikter och resonemang. Avslutningsvis blickar studien framåt och presenterar nya idéer för framtida forskning.

Studien har kommit fram till att författarna till den tidigare forskningen samt informanterna i den empiriska undersökningen anser att lokalhistoria är ett bra sätt för att aktivera eleverna. Hultman (2012) menar att lokalhistoria är ett sätt att skapa sammanhang för eleverna vilket korrelerar med Loves tankar om att eleverna får ett annat förhållande till undervisningen genom lokalhistoriskt arbete. Lokalhistorisk undervisning är tidskrävande (Hultman 2012), vilket Robin håller med om och menar att det krävs ett stort engagemang från läraren för att bedriva undervisningen. Robin såväl som Hultman (2012) menar att läraren förväntas vara kreativ och själv skapa sig det kontaktnät som behövs.

Vidare har studien kommit fram till att migrationen kan påverka hur lokalhistoria kan undervisas. Kim och Robin i den empiriska undersökningen menar att lokalhistoria är intressant även för elever med invandrarbakgrund. Hultman (2012) anser dock att det krävs en specifik form av arbete för att fånga dessa elever, han menar att eleverna behöver göra jämförelser mellan nuvarande hemort och familjens ursprung för att ringa in likheter och skillnader.

Författarnas slutsatser

Först ett klagörande gällande intervjufrågorna. De utformades utifrån frågeställningarna och är inte baserade på argumenten som presenteras under resultat och analys. Vad som är nämnvärt med detta är att informanternas erfarenheter och uppfattningar i den empiriska studien överensstämmer med vad författarna till den tidigare forskningen har presenterat i sina artiklar. Med detta

konstaterar vi att uppfattningarna gällande lokalhistoria och dess betydelse inte är beroende av vilket land man bor i eller om det ingår i läroplanen. Det är klart och tydligt att lokalhistoria är en gren av ämnet som borde ta större plats.

Vi anser att det finns en stor brist på relevant forskning gällande lokalhistoria på mellanstadiet i Sverige. Läroplanen omarbetades under tidigt 2010-tal vilket resulterade i att lokalhistoria prioriterades bort från undervisningen på mellanstadiet trots att det finns mycket äldre forskning som pekar på en mängd fördelar. Dessutom finns det mycket internationell forskning som visar samma fördelar och där läroplanen fortfarande inkluderar lokalhistoria.

Vi valde att jämföra läroplanerna med anledning av att se vilken betydelse och utrymme lokalhistoria har haft tidigare. Upptäckten vi gjorde var att Undervisningsplanen från 1919 hade gemensamma värderingar och tankar med vår syn på undervisning och hur vi anser att den borde vara. Läraren skulle undervisa genom ett historieberättande “I mån så kan ske, bör den historiska berättelsen utgå ifrån eller anknyta sig till i hembygden...” (Göteborgs Universitet 2011, s. 111). Vilket vi tolkar som att läraren borde utgå från det “lilla” till det “stora” eller tvärtom. Vad som också är nämnvärt är att läroplanen redan då väljer att diskutera betydelsen av att motverka hat och fiendskap mot andra länder och kulturer. Med tanke på de senaste årens stora migration innebär det att klassrummen idag har en stor variation gällande elevernas bakgrund och historia. Vi anser det då ännu viktigare att undervisa om lokalhistoria för att ge eleverna en chans att lära känna sin nya hemort och dess närområde, detta kan i sin tur leda till att de stärker sin identitet (Skolverket 2019).

Skolor och lärare i Sverige kan idag göra ett eget val gällande om de vill ha inslag av lokalhistoria i sin undervisning, detta gör att ämnets möjligheter begränsas, bland annat på grund av bristen på material. Vår slutsats är att lokalhistoria borde finnas i kommande läroplaner och att skolorna borde få mer resurser för att bedriva

effektiv lokalhistorisk undervisning där det finns ett lättanvänt material kopplat till varje ort och kommun.

En annan anledning till att lokalhistoria har tagits bort kan vara globaliseringen inom skolans värld samt jämförelserna som ständigt sker internationellt. Detta leder till att lokalhistoria inte längre prioriteras i styrdokumentet. I kontrast till detta så har intresset för lokalhistoria ökat i Storbritannien och anledningen tros vara att globaliseringen riskerar att hota den lokala kulturen (Aktekin 2010). Vi sammanfattar det som att globaliseringen riskerar exkludera lokalhistorisk undervisning men samtidigt ökar också behovet av kännedom om den egna hembygden.

Tematiskt arbete inom de samhällsorienterade ämnena anser vi vara framgångsrikt, i synnerhet när lärare ska arbeta med lokalhistoria. Det går att väva in samtliga samhällsorienterade ämnen i ett större projekt och på så vis få loss fler undervisningstimmar. Läraren får möjligheten att bedriva ett större projekt som kan vara gynnsamt för eleverna. Robin beskrev hur han på ett tydligt sätt visade hur vattenståndet hade förändrats över tid på deras hemort. Kim gjorde också jämförelser med eleverna med hjälp av olika fotografier. Eleverna kan med hjälp av detta göra tolkningar och upptäckter gällande hur hemorten har utvecklats och dra paralleller mellan dåtid, nutid och framtid. En stor del av samhället var koncentrerat runt kyrkorna, möjligheten med detta är att läraren kan involvera geografi, religion och samhällskunskap samtidigt. En annan reflektion är att undervisningsplanen från 1919 (Göteborgs Universitet 2011), i ämnet hembygdsundervisning, tydligt föreskriver att eleverna ska ut i sin hembygd och att undervisning ska bedrivas där. Det är en stor kontrast till dagens undervisning där eleverna är relativt stillasittande och den största delen av undervisningen sker inomhus, trots att det finns stora möjligheter att involvera eleverna i sitt närområde. Det blir givet att ge sig ut i samhället och byta ut läroboken mot en fysisk aktivitet där alla sinnen får möjligheten att aktiveras.

Sammanfattningsvis konstaterar vi att lokalhistoria borde ingå i läroplanen. Det borde vara ett framtidsämne eftersom forskning visar att det är identitetsstärkande samt att elever med invandrarbakgrund gynnas genom att göra jämförelser mellan sin gamla hemort och den nya. Eleverna får utrymme att använda sina egna erfarenheter och möjligheten att studera sin hemort och dess betydelse för hembygdens och, i vissa fall, den nationella historien.

Vidare forskning

Studien har inriktat sig på att undersöka lärares uppfattningar gällande lokalhistorisk undervisning och hur eleverna är mottagliga för ämnet. Lärares uppfattningar och erfarenheter har fokuserats i forskningen som presenterats såväl som i den empiriska undersökningen. I dagsläget är det inte krav på lokalhistoriskt undervisning på mellanstadiet. Möjligen kan det bero på globaliseringen och att andra aspekter av historieämnet kräver mer tid och utrymme. Vid jämförelsen av Sveriges läroplaner de senaste 120 åren så blir det tydligt att lokalhistoria har varit en viktig del av undervisningen. En fråga som uppenbarade sig var gällande varför beslutsfattarna valt att ta bort en aspekt, inom historieämnet, som forskningen tydligt visar är effektiv. Eftersom frågan fortfarande är obesvarad så skulle detta kunna vara ett ämne för framtida forskning. Det hade varit intressant att diskutera frågan med relevanta beslutsfattare för att få ett helhetsperspektiv och förstå bakgrunden till beslutet.

Vidare hade det varit intressant att få ett elevperspektiv för att jämföra med lärarnas uppfattningar. Det hade blivit möjligt att bekräfta eller dementera dessa. Observationer skulle kunna användas för att undersöka elevernas intresse och motivation gentemot lokalhistoria. Det skulle även vara möjligt att undersöka hur eleverna tillgodogör sig den lokalhistoriska undervisningen genom att använda sig av för- och eftertester. Anledningen är för att se om lokalhistoria kan höja deras

kunskapsnivå och kanske även hur deras intresse för ämnet i stort påverkas, beroende av vilka frågor som ställs i testen.

I studien efterfrågades lärare som arbetar eller har arbetat med lokalhistoria. Ett nytt perspektiv hade varit att intervjua lärare som inte arbetar lokalhistoriskt och kunna jämföra resultatet med lärare som arbetar med det kontinuerligt. Det hade varit intressant att ställa frågan gällande varför de valt bort lokalhistoria, om det är på grund av tidsbrist, intresse eller för att det inte längre är ett krav enligt läroplanen.

En av informanterna nämnde att de flesta orter antagligen har en intressant lokalhistoria. Frågan som väcktes var om det kan ha betydelse för lärarnas val av undervisning. Vissa orter kanske inte har samma närhet till en rik lokalhistoria eller ser lärarna inte värdet i den eftersom det inte går att koppla till en nationell historia. Det blir svårt för lärarna att argumentera för lokalhistorisk undervisning om det enbart blir en isolerad aktivitet. Därför vore det intressant att forska vidare kring hur lokaliteten och tillgängligheten på rik lokalhistoria påverkar lärares val.

Vidare hade det varit önskvärt att forska mer kring hur elevernas identiteter påverkas av lokalhistorisk undervisning. Mycket av den forskning, som presenteras ovan, pekar i riktning mot att elevernas identiteter stärks när de får möjligheten att lära sig om sin hembygd. Elever med invandrarbakgrund lyfts fram av några forskare, en av dessa menar att elevernas känsla av tillhörighet ökar genom lokalhistorisk arbete. I ett samhälle präglad av migration är det därför av ännu större betydelse att undervisningen är lokalt förankrad.

Referenslista

Litteratur

Aktekin, S. (2010). *The place and importance of local history in the secondary history education.*

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/63299?fbclid=IwAR1BE2jC9IQvffe9_qLVPVQnFGw14B1gmEz0p26Ev-W6AcvVK4AUqrjZu-U [2020-11-30]

Andersson Hult, L. (2016). *Historia i bagaget - En didaktisk studie om varför historiemedvetande uttrycks i olika former.*

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1043743/FULLTEXT01.pdf> [2021-03-30]

Berntsson, K. (2012). *Spelar släkten någon roll? ”Den lilla historien” och elevers historiemedvetande.*

https://portal.research.lu.se/ws/files/7671657/Spelar_sl_kten_n_gon_roll.pdf [2021-03-30]

Codex (2020). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.*

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> [2020-12-08]

Denscombe, Martyn (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna.* 3., rev. och uppdaterade uppl.

Lund: Studentlitteratur

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna.* (Fjärde upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. (1. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.

Gunnarsson, M. (2007). *Lokalhistoria i skolan - En historiedidaktisk studie i lärande skolåren 2 till 6*.

<http://his.diva-portal.org/smash/get/diva2:3520/FULLTEXT01.pdf> [2020-11-24]

Gustafson, K. G. Jan & Holdar, Carl-Gustav (1986). *På jakt efter en hembygd: platser, källor, stunder, rötter*. 2., rev. uppl. Stockholm: LT i samarbete med Riksförb. för hembygdsvård

Hultman, A. (2012). *Lokalhistoria i norsk och svensk skola: historiekulturella perspektiv*.

<https://www.lu.se/lup/publication/30798c1a-d616-4870-9750-0d8afaef3280>

[2021-04-23]

Landahl, Joakim & Lundahl, Christian (red.) (2017). *Bortom PISA*. Första utgåvan Stockholm: Natur & kultur

Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.) (2014). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. (tredje [reviderade och uppdaterade] utgåvan). Stockholm: Natur & kultur.

Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.) (2017). *Lärande, skola, bildning*. (Fjärde utgåvan, reviderad). Stockholm: Natur & Kultur.

Metin Goksu, M. & Somen, T. (2019). *History teachers views on using local history*.

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED597823.pdf> [2020-11-23]

Nationalencyklopedin, lokalhistoria.

<http://www.ne.se.ezproxy.hkr.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/lokalhistoria> [2020-12-07]

Skolverket (2013). *Att förstå sin omvärld och sig själv : samhällskunskap, historia, religion och geografi*.

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65abaf/1553965340709/pdf3137.pdf> [2021-04-12]

Stolare, Martin & Wendell, Joakim (red.) (2018). *Historiedidaktik i praktiken: för lärare 4–6*. Första upplagan Malmö: Gleerups

Svenska Akademiens Ordlista (2006)

<https://svenska.se> [2021-04-12]

Svenska skrivregler. 3., [utök.] utg. (2008). Stockholm: Liber

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf [2021-04-16]

Styrdokument

Göteborgs Universitet. (2011). *Undervisningsplan för rikets folkskolor 1919.*

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/51541> [2021-04-23]

Göteborgs Universitet (2011). *Undervisningsplan för rikets folkskolor 1955.*

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/51176> [2020-12-02]

Göteborgs Universitet (2011). *Läroplan för grundskolan 1962.*

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/50232> [2020-12-02]

Göteborgs Universitet (2011). *Läroplan för grundskolan.1 Allmän del 1969.*

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/30902> [2020-12-02]

Göteborgs Universitet (2011). *Läroplan för grundskolan. Allmän del : mål och riktlinjer, kursplaner, timplaner 1980.*

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/31016> [2020-12-02]

Göteborgs Universitet (2011). *Kursplanen för grundskolan 1994.*

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/30959> [2020-12-02]

Skolverket (2019). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2019) [Elektronisk resurs].*

<https://www.skolverket.se/getFile?file=4206> [2020-11-25]

Bilagor

Bilaga 1: intervjuguide

Intervjuguide

1. Vad innebär lokalhistoria för dig?
2. Arbetar du kontinuerligt med lokalhistoria?
3. Varför arbetar du med lokalhistoria?
4. Finns det fler på din arbetsplats som arbetar med lokalhistoria på mellanstadiet?
5. Anser du att det är en resurs att arbeta med lokalhistoria? I så fall varför?
6. Samarbetar du med någon annan instans i din kommun?
7. Samarbetar du med någon annan skola eller kollega?
8. Har du själv fått skapa ditt arbetsmaterial eller har du hittat något färdigt material att arbeta med?
9. Saknar du något för att kunna arbeta mer optimalt med lokalhistoria?
10. Hur arbetar du med lokalhistoria?
11. Vilka för- och nackdelar upplever du med att arbeta med lokalhistoria?
12. Anser du att elevernas intresse/motivation ökar mer när de arbetar med lokalhistoria jämfört med den nationella/internationella historien?

Bilaga 2: samtyckesblankett

Informerat samtycke om deltagande i forskningsprojektet:

Lokalhistoria - ett sätt att få elever mer intresserade av historieämnet?

Du tillfrågas härmed om du är villig att delta i en studie som syftar till att undersöka om lokalhistoria är ett sätt att få elever mer intresserade av historieämnet. Studien genomförs som ett examensarbete av Sara Streling och Maria Sjöberg vid Högskolan i Kristianstad.

När forskning inkluderar människor krävs att dessa informeras om forskningen och att de fritt får välja om de vill delta eller inte. Det finns inget krav på att du måste slutföra studien och du får när du vill avbryta ditt deltagande.

Intervjuerna kommer att spelas in och ljudfilerna kommer lagras på separat usb-sticka. Ljudfilerna kommer behandlas av Sara Streling och Maria Sjöberg samt eventuellt av lärare för kursen. Alla uppgifter kommer att avidentifieras.

Om du önskar kommer du att få ta del av forskningen innan den publiceras.

Genom att skriva under denna blankett ger du ditt så kallade informerade samtycke. Detta innebär att du medger att du har tagit del av den information som presenteras ovan som innehåller information som rör denna studie.

Samtycke till att delta i forskningsprojektet

Jag har läst och förstått den information om studien som anges ovan. Jag har fått möjlighet att ställa frågor och jag har fått dem besvarade.

- Jag samtycker till att delta i studien som beskrivs i dokumentet.
- Jag samtycker till att mina personuppgifter behandlas på det sätt som beskrivs i dokumentet.

Plats och datum

Underskrift och namnförtydligande

.....